

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים חברי הכנסת מיכל מרים וולדיגר
משה סולומון
אוהד טל
שמחה רוטמן

5795/25/פ

הצעת חוק נטילה ושימוש בזרע של נפטר לשם הולדה, התשפ"ה-05

פרק א' פרשנות

מטרה	1.	מטרתו של חוק זה להסדיר את נטילת זרע מנפטר ושימוש בזרע של נפטר, לשם הולדה לאחר פטירתו בהתאם לרצונו.
הגדרות	2.	בחוק זה –
"בית חולים" – כמשמעותו בסעיף 24 לפקודת בריאות העם, שנרשם לפי סעיף 25 לפקודה האמורה;
"בית המשפט" – בית משפט לענייני משפחה;
"בנק זרע" – בנק זרע בישראל, המנוהל בבית חולים והוא חלק ממנו שהמנהל הכיר בו לפי פקודת בריאות העם;
"בת זוג" של הנפטר – מי שבעת פטירתו של הנפטר הייתה אשתו או בת זוגו הקבועה, והכול ובלבד שלא היה ביניהם פירוד של קבע ערב הפטירה ושלא היתה לו בעת הפטירה בת זוג אחרת;
"בת זוג קבועה" – בגירה, שהיא והנפטר קשרו יחד את חייהם מתוך כוונה להקים תא משפחתי;
"הנחיות" – הנחיות כאמור בפרק ב';
"הפקדת זרע" – הפקדת זרע בידי אדם בחייו למטרת שימוש עתידי על ידן "השלכת מנת זרע" – הפשרת מנת זרע כך שלא ניתן יהיה להשתמש בה עוד למטרת הולדה

"חוק הסכמים לנשיאת עוברים" – חוק הסכמים לנשיאת עוברים (אישור הסכם ומעמד היילוד), התשנ"ו–1996.¹

"חוק הכשרות המשפטית" – חוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב–1962.²

"חוק מרשם האוכלוסין" – חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה–1965.³

"חוק העונשין" – חוק העונשין, התשל"ז–1977.⁴

"חוק לתיקון דיני המשפחה" – חוק לתיקון דיני המשפחה (מזונות), התשי"ט–1959.⁵

"מחלקה מוכרת" – מחלקה או יחידה בבית חולים, שהמנהל הכיר בה לפי פקודת בריאות העם, לצורך ביצוע פעולות הכרוכות בהפריה חוץ גופית.

"מוסד רפואי" – המוסד הרפואי שבו נקבע מותו של נפטר, ואם נקבע מותו מחוץ למוסד הרפואי, המוסד הרפואי שבו יופק הזרע מהנפטר ויוקפא.

"מחלקת פוריות" – כל אחד מאלה:

(1) בית חולים שמתנהל בו בנק זרע

(2) מחלקה בבית חולים או מרפאה ציבורית שניתנים בהם טיפולי פוריות.

(3) מחלקה מוכרת.

"המנהל" – המנהל הכללי של משרד הבריאות או עובד משרד הבריאות שהוא הסמיק לעניין חוק זה.

"נטילת זרע" – לרבות שאיבה או כל פעולה כירורגית למטרת נטילת הזרע לשם הולדה.

"נפטר" – מי שמתקיימים לגביו כל אלה:

(1) נקבע מותו כדין.

(2) ביום מותו טרם מלאו לו 40 שנה.

(3) הוא אזרח ישראלי.

¹ ס"ח התשנ"ו, עמ' 176.

² ס"ח התשכ"ב, עמ' 120.

³ ס"ח התשכ"ה, עמ' 270.

⁴ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

⁵ ס"ח התשי"ט, עמ' 72.

"עובד סוציאלי" – כהגדרתו בחוק העובדים הסוציאליים, התשנ"ו–1996.⁶

"פקודת בריאות העם" – פקודת בריאות העם, 1940.⁷

"פקודת הראיות" – פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א–1971.⁸

"שימוש בזרע" – שימוש בזרע לשם הולדה

"תושב קבע" – בעל רישיון לישיבת קבע לפי חוק הכניסה לישראל, התשי"ב –

1952.⁹

"השר" – שר הבריאות.

פרק ב' מתן הנחיות לעניין נטילה ושימוש בזרע לאחר פטירה

מתן הנחיות לנטילה ושימוש 3. (א) מי שמלאו לו 18 שנים רשאי לתת הנחיות לעניין אפשרות נטילה ושימוש בזרע אחרי פטירתו, לשם הולדה, כאמור בסעיף 4.

(ב) ההנחיות יינתנו לפי הטופס שבתוספת הראשונה, באופן מקוון באמצעות הזדהות ממשלתית קישור לטופס יפורסם באתר האינטרנט של משרד הבריאות.

(ג) תוקפן של הנחיות שניתנו יהיה למשך חמש שנים, כל עוד לא שינה אותן נותן ההנחיות באתר האינטרנט של משרד הבריאות, וניתן לחדשן מעת לעת.

(ד) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) עד (ג), הפקיד מי שמלאו לו 18 שנים זרע בבנק זרע או במחלקה מוכרת, יציע לו מנהל בנק הזרע או המחלקה המוכרת למסור באותו מועד הנחיות בכתב לעניין אפשרות השימוש בזרע לאחר מותו, כאמור בתוספת השנייה מי שהפקיד זרע בבנק זרע בטרם מלאו לו 18 שנים, רשאי לאחר שהגיע לגיל 18 למסור לבנק הזרע הנחיות כאמור הנחיות לפי סעיף קטן זה ייחתמו בפני מנהל בנק הזרע או המחלקה המוכרת והחתימה עליהן תאומת על ידו לאחר שנוכח כי המפקיד נתן את ההנחיות בהסכמה חופשית ובהבינו את משמעותן ואת תוצאותיהן, כפי שמפורטות בתוספת השנייה.

⁶ ס"ח התשנ"ו, עמ' 152.

⁷ ע"ר 1940, תוס' 1, (ע) 191, (א) 29.

⁸ דיני מדינת ישראל התשל"א, עמ' 421.

⁹ ס"ח התשי"ב, עמ' 54.

(ה) שר המשפטים בהתייעצות עם שר הבריאות רשאי, בצו, לשנות את הטופס שבתוספת הראשונה או שבתוספת השניה, ובלבד שהוראותיו תואמות להוראות חוק זה.

4. תוכן ההנחיות לעניין אפשרות נטילה ושימוש בזרע לאחר הפטירה

הנחיות לעניין נטילת זרע ואפשרות השימוש בזרע יהיו לעניינים אלו:

- (1) התנגדות לנטילה ושימוש בזרע לשם הולדה לאחר הפטירה
- (2) נטילה ושימוש בזרע לשם הולדה על ידי בת זוג או מי שתהיה בת זוגו של נותן ההנחיות בעת פטירתו
- (ג) מינוי של הוריו של נותן ההנחיות או מי מהם, שלאחר פטירתו של נותן ההנחיות יהיו רשאים להחליט על נטילה ושימוש בזרעו לשם הולדה על ידי אישה שתסכים לכך, אם במועד הפטירה לא הייתה לנותן ההנחיות בת זוג.

פרק ג' תנאים לנטילת זרע מנפטר

5. תנאים לנטילת זרע מנפטר

- (א) נטילת זרע מנפטר תבוצע לפי הוראות חוק זה.
- (ב) לא יטול אדם זרע מנפטר ולא תבוצע נטילת זרע מנפטר אלא אם כן הוא נתן טרם פטירתו הנחיות לנטילת זרע ממנו לשם שימוש בזרעו לאחר מותו.
- (ג) נטילת זרע תבוצע לבקשת בת הזוג של הנפטר, אשר הורשתה לכך בהנחיות, לפי בקשה שהוגשה למנהל בנק הזרע או המחלקה המוכרת בכתב לפי טופס שבתוספת השלישית לא היתה לנפטר בת זוג בעת מותו, תבוצע נטילת הזרע לבקשת הוריו או אחד מהם שהוגשה כאמור לפי טופס שבתוספת השלישית, ובלבד שהנפטר מינה אותם לכך בהנחיות.
- (ד) סברו הורי הנפטר כי המבקשת כאמור בסעיף קטן (ג) איננה בת זוגו הקבועה של הנפטר יהיו רשאים לפנות לבית המשפט בבקשה למנוע את נטילת הזרע, ואם פנו לבית המשפט יודיעו על כך מיד למנהל בנק הזרע או המחלקה המוכרת. הודיעו כאמור לא יאשר מנהל בנק הזרע או המחלקה המוכרת את בקשת בת הזוג אלא אם כן זו אושרה על ידי בית המשפט.

(ה) לא יינטל זרע מנפטר אם חלפו למעלה מ-24 שעות ממועד קביעת המוות, אלא אם כן אישר מנהל בנק הזרע או המחלקה המוכרת, בכתב, כי עדיין יש הצדקה רפואית לביצוע הנטילה לשם הולדה.

(ו) נטילת זרע מנפטר תבוצע במוסד רפואי ובהתאם לתנאים ולהסדרים הנהוגים מעת לעת במערכת הבריאות בישראל.

(ז) נטילת זרע מנפטר תבוצע ככל הניתן תוך שמירה על כבוד המת וצמצום הפגיעה בגופן הוראות חוק האנטומיה והפתולוגיה, התשי"ג-195, לא יחולו על נטילת זרע מנפטר.

פרק ד' שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה

שימוש בזרע של נפטר 6. (א) לא יעשה אדם שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה אלא לפי הוראות חוק זה.

(ב) לא יעשה אדם שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה אלא אם כן הורה על כך הנפטר בהנחיות, ובאישור מנהל בנק הזרע או המחלקה המוכרת.

(ג) נודע למנהל בנק הזרע או המחלקה המוכרת כי הבקשה טעונה אישור בית המשפט כאמור בסעיפים 8(ד), (ה) או (ו) יאשר את הבקשה רק לאחר שזו אושרה על ידי בית המשפט לפי האמור בסעיפים אלה.

(ד) הזרעה או הפריה חוץ גופית מזרע של נפטר לא תעשה אלא במחלקת פוריות או במחלקה מוכרת.

סייגים לשימוש בזרע של נפטר 7. (א) לא יאושר שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה אלא בהתאם להנחיות שניתנו כאמור בפרק ב'.

(ב) לא יאושר שימוש בזרע שהפקיד נפטר בחייו בבנק זרע אם בעת פטירתו טרם מלאו לו 18 שנים.

(ג) לא יאושר שימוש בזרעו של נפטר לשם הולדה על ידי יותר מאישה אחת, אולם אין בכך כדי לגרוע מהאפשרות להשתמש בזרע להפריית ביציות על ידי אותה אישה יותר מפעם אחת או להפריה של אישה תוך שימוש בזרע של הנפטר אם הפריה של אישה אחרת לא הביאה להולדת ילד.

(ד) לא יאושר שימוש בזרעו של נפטר שביצע או היה שותף במעשה טרור כהגדרתו בסעיף 2 לחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016.¹⁰

¹⁰ ס"ח התשע"ו, עמ' 898.

שימוש בזרע על ידי 8.
בת הזוג של הנפטר

(א) השאיר הנפטר הנחיות לשימוש בזרעו לאחר מותו, רשאית בת הזוג של הנפטר, לפי בקשתה, לעשות שימוש בזרע, בהתאם להנחיות, להזרעתה או להפריית ביציותיה.

(ב) בקשת בת זוג של נפטר לפי סעיף קטן (א) תוגש למנהל בנק הזרע או המחלקה מוכרת לפי הטופס שמופיע בתוספת הרביעית.

(ג) מנהל בנק הזרע או מנהל המחלקה המוכרת, לפי העניין, יאשר בקשה לפי סעיף קטן (א) ו-(ב), לאחר שנוכח לפי הבקשה והמסמכים שצורפו לה כי התקיימו כל אלה:

(1) התקבל דוח מעובד סוציאלי של המחלקה המוכרת או של מחלקת הפוריות המאשר את כל אלה:

(א) הוא הסביר למבקשת את משמעותו של ההליך ואת תוצאותיו

(ב) הוא נוכח כי הבקשה הוגשה מתוך רצון כן וחופשי ולא מתוך לחץ משפחתי, חברתי, כלכלי או אחר, וכי יש לה את הבשלות הרגשית הנדרשת

(ג) הוא בחן אם יש קושי להיענות לבקשה בשל קיומן של נסיבות חריגות

(ד) המבקשת אישרה בפני העובד הסוציאלי כי מסרה להורי הנפטר, אם ישנם, הודעה בדבר הגשת הבקשה וכי חלפו 14 יום ממועד המסירה

(2) המבקשת אינה נשואה לאדם אחר ואינה ידועה בציבור כבת זוג של אדם אחר

(ו) המבקשת אזרחית ישראלית או תושבת קבע

(4) מלאו למבקשת 21 שנים

(5) הבקשה הוגשה לאחר שחלפו 12 חודשים לפחות ממועד הפטירה ולא יאוחר מתום חמש שנים ממועד הפטירה.

(ד) הצביע דוח העובד הסוציאלי כאמור בסעיף קטן (ג)(1) על קושי לאשר את הבקשה של בת הזוג של הנפטר בשל נסיבות חריגות, תהיה הבקשה טעונה אישור של בית המשפט לאחר שהוגש לו תסקיר לפי סעיף 10(א).

(ה) הגישה המבקשת את הבקשה לשימוש בזרע שלא בתוך התקופה הנקובה בסעיף קטן (ג)(5) לעיל, תהיה הבקשה טעונה אישור של בית המשפט.

(ו) על אף האמור בסעיף קטן (ג), סברו הורי הנפטר כי לא התקיים תנאי מהתנאים בסעיף קטן האמור, או כי המבקשת איננה בת זוגו הקבועה של הנפטר, רשאים הם לפנות לבית המשפט בבקשה למנוע את השימוש ויודיעו על כך בהקדם למנהל בנק הזרע או המחלקה המוכרת, ואם פנו והודיעו כאמור, לא יאשר מנהל בנק הזרע או מנהל המחלקה המוכרת, לפי העניין, את השימוש בזרע לפי הבקשה אלא באישור בית המשפט.

(ז) אושרה בקשה לשימוש של בת זוג בזרע לשם הולדה, יחול האישור גם על שימוש חוזר שלה בזרע, כל עוד נוכח מנהל בנק הזרע או מנהל המחלקה המוכרת כי מתקיימים התנאים לפי סעיף קטן (ג)(2) (ו).

(א) הורה שמונה בהנחיות כאמור בסעיף 4) לעשות שימוש בזרע ולא היתה לנפטר בת זוג במועד פטירתו, רשאי ההורה לבקש בכתב מבית המשפט לאשר לו לעשות שימוש בזרע להפריית אישה מסוימת שההורה התקשר עימה במסמך הסכמות בכתב כדי שתלד ילד מזרעו של הנפטר שהיא תהיה אמו (בחוק זה – אם עתידית).

שימוש בזרע
להפריית אם
עתידית

(ב) שימוש בזרע לפי בקשה כאמור בסעיף קטן (א) טעון אישור של בית המשפט, ולא ייתן בית המשפט אישור כאמור אלא אם כן התקיימו כל אלה וכן הוגש לו תסקיר כאמור בסעיף 10(א) והוא בחן את מסמך ההסכמות כאמור בסעיף קטן (א), ונוכח כי התקיימו כל אלה:

(1) כי הבקשה אינה נוגדת את תקנת הציבור

(2) הוגש לו תזכיר כאמור בסעיף 10(א) להלן.

(3) לבקשה צורף מסמך ההסכמות בין ההורים לאם העתידית שתוכנו אינו סותר את הוראות חוק זה והוא וידא כי הצדדים להסכם שצורף לבקשה מבינים את משמעויותיו וחתמו עליו מהסכמה חופשית.

(4) הוא וידא כי המבקשים הגישו את הבקשה בהסכמה חופשית וכי הם מבינים את פרטיה ומשמעויותיה

(5) הוא גם נוכח כי התקיימו כל אלה:

(א) האם העתידית אינה קרובת משפחה של הנפטר לעניין זה, "קרובת משפחה" – סבתא, אם, אחות, ילדה, אחות הורה, אשת אחי ההורה, אשת סב, אשת אב, אשת אח ואשת ילד ובנותיהן של כל אחת מהן, וכן בנותיהם של סב, אב, אח וילד ובתה של בת הזוג ואחותה.

(ב) האם העתידית היא בת דתו של הנפטר דתו של הנפטר ודת האם העתידית יקבעו על ידי ראש בית הדין הנוגע בדבר או מי מטעמו שיתמנה לכך

(ג) האם העתידית אינה נשואה ואינה ידועה בציבור כבת זוגו של אדם אחר

(ד) האם העתידית אזרחית ישראלית או תושבת ישראל

(ה) מלאו לאם העתידית 21 שנים

(ו) ניתנה חוות דעת רפואית של רופא בעל תואר מומחה ביילוד וגניקולוגיה בדבר מידת היכולת של האם העתידית להפרות את ביציותיה ולשאת היריון ומידת ההתאמה של האם העתידית להפריית ביציותיה בזרע של הנפטר על סמך בדיקה רפואית של איכות הזרע ותקינותו ובדיקות רפואיות וגנטיות של האם העתידית וניתן אישור הרופא כאמור כי הסביר לאם העתידית את מהות ההליך, הסיכונים הנתונים בו ומגבלותיו

(ז) הבקשה לפי סעיף קטן (א) הוגשה לאחר שחלפו 12 חודשים לפחות ממועד הפטירה, ולא יאוחר מתום חמש שנים ממועד הפטירה על אף האמור בפסקה זו, בית המשפט רשאי לאשר את השימוש בזרע אף אם הבקשה הוגשה במועד מאוחר יותר אם התקיימו טעמים מיוחדים המצדיקים זאת

(ח) תנאים נוספים שנקבעו לפי סעיף 26(ב)(1)(א).

(ג) (1) הוראות מסמך ההסכמות לא יסתרו את הוראות חוק זה ובכלל זה ישמרו על מעמדה של האם העתידית כאמו של הילד, ועל זכויות הצדדים בין השאר בהתאם להוראות סעיף 10(א), ולא ינגדו את תקנת הציבור.

(2) מסמך ההסכמות לא יקבע את זכויות הילד שיוולד ואת מעמדו.

(ד) כל הסכמה נוספת עם האם העתידית או שינוי במסמך ההסכמות עד ללידת ילוד משימוש בזרע, יהיו טעונים גם הם אישור של בית המשפט בהתאם להוראות סעיף זה.

(ד) אושרה בקשה לשימוש של אם עתידית בזרע לשם הולדה, האישור יהיה תקף גם לשימוש חוזר שלה בזרע, אף אם חלפה התקופה האמורה בסעיף קטן (ב)(5)(ז) כל עוד נוכח מנהל בנק הזרע או מנהל המחלקה המוכרת, לפי העניין, לפי תמצית רישום ממרשם האוכלוסין כמשמעותו בחוק מרשם האוכלוסין ותצהיר לפי פקודת הראיות שהיא תגיש, כי מתקיימים התנאים לפי סעיף קטן(ב)(4) ו-(5)(א) עד (ד).

10. (א) בית המשפט לא יחליט בבקשה לפי סעיף 9 אלא לאחר שהוגש לו תסקיר של עובד סוציאלי המאשר כי בחן את כל אלה:

הוראות לעניין
תסקיר עובד
סוציאלי לפי חוק
הסכמים לנשיאת
עוברים

(1) בחירתה של בת הזוג או האם העתידית, לפי העניין, לבצע את ההליך נובעת מרצון כן וחופשי ולא מלחץ משפחתי, חברתי, כלכלי או אחר ומבינה את סיכוני ההליך וסיכויין

(2) טובת הילד, ובכלל זה המערך המשפחתי של בת הזוג או האם העתידית, לפי העניין, ומעגלי התמיכה שלתוכם עתיד הילד להיוולד והיכולת לספק את כל צרכיו ובכללם גם הצרכים הגשמיים

(3) הבנת בת הזוג או האם העתידית, לפי העניין, כי היא תהיה בעלת המעמד ההורי הבלעדי כלפי הילד, לרבות אחריות וחובות וזכויות הוריות בלעדיות והבשלות הרגשית לכך

(4) הבנת הורי הנפטר כי לבת הזוג או לאם העתידית, לפי העניין, נתון מעמד הורי בלעדי כלפי הילד וכי הם לא יהיו בעלי זכויות או חובות הוריות כלפין

(5) הבנה של בת הזוג או האם העתידית, לפי העניין, ושל הורי הנפטר כי הזכויות והחובות שקיימות לגבי נכד לפי סעיפים 28א ו-28ב(ב) לחוק הכשרות המשפטית ולפי חוק לתיקון דיני המשפחה יחולו על הורי הנפטר כלפי הילד

(6) מערכת היחסים בין בת הזוג או האם העתידית, לפי העניין, ובין הורי הנפטר וההבנה ההדדית של תפקידיהם כלפי הילד

(7) נושאים נוספים שיקבע שר המשפטים עם שר הרווחה והשירותים החברתיים.

(ב) בית המשפט רשאי להורות על עריכת תסקיר אם הוגשה לפניו בקשה לפי סעיף 8(ד), והוא רשאי להורות על הנושאים הטעונים בדיקה בתסקיר כאמור, לרבות מהנושאים המנויים בסעיף קטן (א).

(ג) לשם הכנת תסקיר כאמור בסעיף זה יהיו הסמכויות הנתונות לעובד סוציאלי לעניין סדרי דין לפי חוק הסעד (סדרי דין בעניני קטינים, חולי נפש ונעדרים), התשט"ו-1955¹¹, נתונות לעובד סוציאלי לפי חוק הסכמים לנשיאת עוברים, בשינויים המחויבים.

11. הוראות לעניין הצדדים להליך השיפוטי (א) בכל הליך שיפוטי לפי חוק זה יהיו הורי הנפטר, אם ישנם, צד להליך בהליך לפי סעיף 9 או 10 תהיה גם האם העתידית צד להליך ואם הייתה לנפטר בת זוג גם היא תהיה צד להליך. המבקש ימציא העתק מהבקשה גם למנהל בנק הזרע או המחלקה המוכרת.

(ב) היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו יהיה צד לכל הליך לפי חוק זה.

(ג) שר המשפטים רשאי לקבוע כאמור בסעיף 26(ב)(1)(ד) הוראות נוספות לעניין הצדדים להליך שיפוטי לפי חוק זה או לקבוע כי בהליכים מסוימים לא יחולו הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), כולן או חלקן.

(ד) בת זוגו של הנפטר או האם העתידית, לפי העניין, תודיע לבית המשפט על כל שינוי בפרטים הנוגעים לה כאמור בסעיף 8(ג)(2) ו-(ב)(5), (ג) ו-(ד), לפי העניין, שחל במהלך הליך לפי סעיף 8 או 9.

12. עצמאות בהחלטה על הליכי ההפריה, ההיריון והלידה (א) לבת הזוג או לאם העתידית, לפי העניין, תהיה החלטה בלעדית בעניינים הרפואיים והבריאותיים הקשורים בתהליך ההפריה, ההיריון והלידה, ולא יימנע ממנה לקבל טיפול רפואי או לבצע בה פעולה רפואית לפי רצונה, לרבות הפסקת היריון לפי סימן ב' בפרק י' לחוק העונשין.

13. מעמד בני משפחת הנפטר (א) לבני משפחתו של הנפטר ולכל אדם אחר, פרט לבת זוגו של הנפטר ופרט להורהו של הנפטר שהנפטר מינה בהנחיות לפי סעיף 4(ג) לא יהיה כל מעמד לעניין שימוש בזרעו.

פרק ה' השלכת מנת זרע

14. השלכת מנת זרע (א) מנהל בנק זרע או מחלקה מוכרת ישליך את כל מנות הזרע של נפטר ששמורות בבנק הזרע או במחלקה מוכרת במקרים שלהלן, לפי העניין:

¹¹ ס"ח התשט"ו, עמ' 126.

(1) אם נמסרו למנהל בנק הזרע או המחלקה המוכרת הנחיות של הנפטר שבהן הורה על התנגדותו לשימוש בזרעו

(2) בחלוף תקופה בת שבע שנים ממועד הפטירה של הנפטר אלא אם כן הוגשה בקשה לשימוש בזרע כאמור בסעיף 8 או 9.

(ב) לא ישליך מנהל בנק הזרע או מחלקה מוכרת מנת זרע כאמור בסעיף קטן (א) אלא אם כן מסר שתי הודעות לפחות על כוונתו להשליך את מנת הזרע, וההודעה האחרונה בהן נמסרה שלושה חודשים לפני מועד המיועד להשלכה למי שלבקשתו ניטל הזרע, באמצעי קשר כפי שנמסר בבקשה לנטילת הזרע.

(ג) אין באמור בסעיף קטן (א) ו-(ב) כדי למנוע השלכה של מנות הזרע של נפטר לפי בקשה בכתב של בת הזוג של הנפטר, ואם לא היתה לנפטר בת זוג – של הוריו.

(ד) רקמות שניטלו מהנפטר יקברו בקברו לאחר נטילת הזרע והשימוש בו.

פרק ו' מעמד היילוד

מעמד היילוד 15. (א) נולד ילד משימוש בזרעו של נפטר לפי חוק זה, תהיה בת הזוג של הנפטר או האם העתידית כהגדרתה בסעיף 9, לפי העניין, אימו של הילד והאפוטרופוסית הבלעדית עליו, והוא יהיה ילדה לכל דבר ועניין.

(ב) על אף האמור בסעיף 21 לחוק מרשם האוכלוסין, יילוד שנולד מהזרעה או הפריה בישראל משימוש בזרע של מי שנפטר בישראל או מזרע שהופקד בבנק זרע או במחלקה מוכרת לפי חוק זה יירשם במרשם האוכלוסין כילדו של הנפטר לפי הודעה של האם, בצירוף אישור לשימוש בזרע של הנפטר שנתן מנהל בנק הזרע או המחלקה המוכרת או על ידי בית המשפט, לפי העניין, וכן אישור של מנהל מחלקת פוריות או רופא אחר מטעמו במחלקת הפוריות כי ההזרעה או ההפריה בוצעו בזרעו של הנפטר.

(ג) הודעת האם כאמור בסעיף קטן (ב) תימסר במסגרת הודעה על הלידה לפי סעיף 6 לחוק מרשם האוכלוסין, ואישור כאמור באותו סעיף קטן יצורף לא יאוחר מ-90 יום מיום הלידה בהיעדר אישור כאמור, יירשם הנפטר כאביו של היילוד על סמך תוצאות בדיקה גנטית לקשרי משפחה שנערכה לפי הוראות חוק מידע גנטי, התשס"א–2000¹².

¹² ס"ח התשס"א, עמ' 62.

(ד) על אף האמור בסעיף. לחוק השמות, התשט"ז–1956¹³, ילד שנולד משימוש בזרע של נפטר יקבל מלידה את שם המשפחה שהיה לנפטר ושם המשפחה של אימו, בסדר שתקבע האם, זולת אם רצתה שיקבל את שם משפחת הנפטר בלבד.

(ה) בלי לגרוע ממעמדו של ילד שנולד משימוש בזרע של נפטר כילדו של הנפטר, לא יוקנו לו או בעדו זכויות הניתנות לילדו של הנספה לפי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התש"י–1950¹⁴, או לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל–1970¹⁵, ולא תהיה לו או בעדו זכאות לגמלאות הניתנות לשאירו של הנפטר או בעדו לפי סימן ד' לפרק י"א לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה–1995¹⁶, או לתלוי בנפטר או בעדו לפי פרקים ה', י"ג או י"ג1 לחוק האמור.

(ו) הוראות כל דין הנוגעות לזכויות וחובות של אדם לגבי נכדו, ובכלל זה הוראות סעיפים 28א ו-28ב(ב) לחוק הכשרות המשפטית והוראות חוק לתיקון דיני המשפחה, יחולו על הורי הנפטר לגבי הילד שייוולד מהשימוש בזרע הנפטר לפי חוק זה.

פרק ז'. היעדר ירושה בזרע ואיסור סחר ותיווך בו

היעדר ירושה בזרע 16. (א) לא יראו זרע כחלק מעיזבונו של אדם ולא יועבר זרע של אדם ליורשיו במותו.

(ב) הורה אדם בצוואתו על הורשת זרעו, תהא הוראה זו בטלה.

איסור סחר בזרע 17. לא ייתן אדם תמורה כספית או כל תמורה אחרת לבת זוגו של הנפטר, לאם העתידית או להורה של הנפטר ולא יקבל אדם ממי מהם תמורה כאמור בעבור שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה, אולם אין בהוראת סעיף זה כדי לגרוע מהאפשרות של כל אלה להעניק או לקבל, לאחר לידת ילוד מזרעו של הנפטר, מתנות נהוגות כמקובל בקשרי משפחה.

איסור תיווך 18. לא יתווך אדם בין צדדים למסמך הסכמות לשימוש של אם עתידית בזרע אם התיווך נעשה בתמורה כספית או בכל תמורה אחרת או אם הובטחה בעבור השימוש בזרע תמורה כאמור, ולא יקבל אדם תמורה בעד תיווך בנסיבות אלו.

¹³ ס"ח התשט"ז, עמ' 94.

¹⁴ ס"ח התש"י, עמ' 162.

¹⁵ ס"ח התש"ל, עמ' 126.

¹⁶ ס"ח התשנ"ה, עמ' 210.

איסור הוצאה
מישראל של זרע
של נפטר לשם
הולדה

19. (א) לא יוציא אדם מישראל זרע של נפטר, לשם שימוש בזרע, אלא באישור של בית המשפט.

(ב) בית המשפט לא ייתן אישור כאמור בסעיף קטן (א) אלא אם מצא כי אין בכך כדי לפגוע במטרת חוק זה או בתקנת הציבור ובהתקיים אחד מאלה:

(1) בת הזוג של הנפטר שאינה אזרחית ישראלית או תושבת קבע מבקשת לעשות שימוש בזרע והדין במדינת המוצא שלה מאפשר שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה על ידי בת זוגו בהתאם להנחיות

(2) הורה של הנפטר שהנפטר מינה אותו בהנחיות לעשות שימוש בזרעו, ושאינו אזרח ישראל או תושב קבע, מבקש לעשות שימוש בזרע והדין במדינת המוצא של אותו הורה מאפשר שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה בהתאם להנחיות.

(ג) ניתן אישור בית המשפט כאמור בסעיף זה, לא יחולו לעניין השימוש בזרע הוראות סעיף 6(ד) ולא יחולו הוראות סעיף 15(ב).

פרק ח' הוראות שונות

שמירת סודיות

20. אדם שהגיע אליו מידע לפי הוראות חוק זה תוך כדי מילוי תפקידו או במהלך עבודתו או לשם הגשת בקשה לפי חוק זה, ישמרנו בסוד, לא יגלה אותו לאחר ולא יעשה בו כל שימוש, אלא לפי הוראות חוק זה ובמידה הנדרשת לכך.

דיווח לשר
הבריאות

21. (א) הגורמים המנויים להלן ידווחו לשר, עד 15 במרץ בכל שנה, על יישום הוראות חוק זה בשנה שקדמה לה, ובכלל זה על כל אלה:

(1) מנהל בנק זרע או מחלקה מוכרת –

(א) מספר הבקשות לנטילת זרע מנפטר שהוגשו תוך הבחנה בין בקשות שהוגשו על ידי בת זוג ובקשות שהוגשו על ידי הורה או על ידי ההורים

(ב) מספר הבקשות לנטילת זרע מנפטר שאושרו ומספר נטילות הזרע שבוצעו, תוך הבחנה בין בקשות שהוגשו על ידי בת זוג ובקשות שהוגשו על ידי הורה או על ידי ההורים

(ג) מספר הבקשות לשימוש בזרע של נפטר שהוגשו לו על ידי בת זוג וכמה מתוכן אושרו על ידן

(ד) מספר הבקשות שאושרו על ידו, לשימוש על ידי אם עתידית, לאחר שקיבלו את אישור בית המשפט

(ה) מספר מנות הזרע שהושלכו בהתאם להוראות פרק ה'.

(2) מנהל מחלקת פוריות – מספר הליכי ההזרעה וההפרייה החוץ גופית שבוצעו בזרע של נפטר לשם הולדה על ידי בת זוג של נפטר, אם בוצעו, ומספר ההליכים כאמור שבוצעו לשם הולדה על ידי אם עתידית, אם בוצעו.

(ב) בתקופה של עשר שנים מתחילתו של חוק זה תדווח רשות האוכלוסין וההגירה, למשרד הרווחה והביטחון החברתי, עד 10 בינואר בכל שנה, על הבקשות לרישום יילוד לפי סעיף 15(ב) שהוגשו לרשות בכל שנה שקדמה לה.

עונשין 22. (א) הנוטל זרע מנפטר שלא כדין או העושה שימוש בזרע של נפטר שלא כדין, דינו – מאסר שנתיים, ואם הוא תאגיד – קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

(ב) מי שמתווך בין צדדים להסכם בתמורה, לשם שימוש בזרע של נפטר על ידי אם עתידית, בניגוד להוראות סעיף 18, דינו – מאסר שנתיים, ואם הוא תאגיד – קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

(ג) מי שמוציא מישראל זרע של נפטר ללא אישור בית המשפט, בניגוד להוראות סעיף 19, דינו מאסר שישה חודשים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

(ד) מי שהגיע אליו מידע לפי הוראות חוק זה תוך כדי מילוי תפקידו או במהלך עבודתו או לשם הגשת בקשה לפי חוק זה, וגילה את המידע לאחר או עשה בו שימוש שלא בהתאם להוראות חוק זה דינו מאסר שישה חודשים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

הוראות מיוחדות לעניין חיילים 23. (א) צבא הגנה לישראל ימסור לכל יוצא צבא כהגדרתו בחוק שירות ביטחון, בסמוך לתחילת שירותו הסדיר, הודעה בכתב, במסרון או בדרך אישית אחרת, עם הפנייה לטופס ההנחיות שבתוספת הראשונה.

(ב) קישור למילוי טופס ההנחיות שבתוספת יפורסם באתר האינטרנט של צבא הגנה לישראל.

(ג) בנסיבות של פטירה של חייל יימסר לקרוב כאמור בפרט (א)(1) או (ד) לתוספת לחוק בתי קברות צבאיים, התשי"ז-1950¹⁷, ככל שישנו, מידע על האפשרות לבקש נטילת זרע מהנפטר והתנאים לכך.

(ד) בסעיף זה –

¹⁷ ס"ח התשי"ז, עמ' 258.

"חוק שירות ביטחון" – חוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו–
1986¹⁸.

"חייל" – אדם הנמנה עם הכוחות הסדירים של צבא הגנה לישראל לפי
חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו–1955¹⁹.

"שירות סדיר" – כהגדרתו בחוק שירות ביטחון וכן שירות לפי סעיפים
24 עד 224 לחוק האמור.

שמירת דינים 24. (א) אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מהוראות לפי חוקים אלה :

(1) חוק אימוץ ילדים, התשמ"א–1981²⁰.

(2) חוק הסכמים לנשיאת עוברים

(3) חוק תרומת ביציות

(4) חוק הכשרות המשפטית

(5) חוק לתיקון דיני המשפחה.

(ב) אין בהוראות חוק זה כדי לפגוע בדיני איסור והיתר לענייני נישואין
וגירושין, וכדי לגרוע מסמכויותיהם של בתי הדין הדתיים.

סייג לתחולה 25. הוראות חוק זה לא יחולו –

(1) על ביצית שהופרתה בהפריה חוץ-גופית בזרעו של הנפטר טרם פטירתו

(2) על זרע שאדם תרם בחייו לבנק זרע בתרומה.

ביצוע ותקנות 26. (א) השר ממונה על ביצועו של חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל
עניין הנוגע לביצועו, ובכלל זה בעניינים האלה :

(1) הוראות לעניין פעילות בנק הזרע, מחלקה מוכרת ומחלקת
פוריות בביצוע חוק זה, ובכלל זה חובת ניהול רישומים וחובות כלפי
מפקיד הזרע ומי שעושה שימוש בזרע

(2) באישור ועדת הבריאות של הכנסת – סכומים מרביים שיהיה
אפשר לגבות בעד נטילת זרע מנפטר ובעד שמירת הזרע עד לשימוש
בזרע או ביצוע פעולה בו לפי הוראות חוק זה.

¹⁸ ס"ח התשמ"ו, עמ' 107.

¹⁹ ס"ח התשט"ו, עמ' 171.

²⁰ ס"ח התשמ"א, עמ' 29.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), שר המשפטים רשאי, באישור ועדת הבריאות של הכנסת, להתקין תקנות בעניינים האלה:

(1) תנאים נוספים לעניין האם העתידית, תפקידים נוספים שיוטלו על עובד סוציאלי לעניין התסקיר כאמור בסעיף 10 או נושאים נוספים שייכללו בתסקיר תקנות כאמור יותקנו לאחר התייעצות עם שר הרווחה והביטחון החברתי;

(2) תנאים או הגבלות לעניין שימוש לשם הולדה בישראל בזרע שניטל מנפטר מחוץ לישראל או שנפטר הפקיד בחייו מחוץ לישראל, ובכלל זה תנאים לעניין הזיקה לישראל של הנפטר או של מי שתעשה שימוש בזרע תקנות לפי פסקת משנה זו לא יגרעו מכל דין הקובע תנאי או הגבלה אחרת לעניין זה תקנות כאמור טעונות את הסכמת שר הפנים

(ג) הוראות נוספות לעניין הצדדים להליך שיפוטי לפי חוק זה.

תיקון חוק הירושה 27. בחוק הירושה, התשכ"ה–1965²¹ –

(1) במקום סעיף. יבוא:

"כשרות לרשת: 3. כל אחד מאלה כשר לרשת את המוריש:
בני אדם

(1) מי שהיה בחיים במות המוריש

(2) מי שהורתו היתה בחיי המוריש ונולד אחרי פטירתו של המוריש, כשהוא בחיים לעניין זה, חזקה כי מי שנולד בתוך 90 ימים מיום פטירתו של המוריש, הורתו היתה בחיי המוריש

(ג) מי שהורתו היתה אחרי פטירתו של המוריש, מתאי הרבייה שלו – אם קבע כך המוריש בהנחיות.

(2) בסעיף 107(ב), הסיפא החל במילה "ואין" – תימחק

28. תיקון חוק בית המשפט לענייני משפחה, התשנ"ה–1995²², בסעיף 1, בהגדרה המשפט לענייני משפחה

²¹ ס"ח התשכ"ה, עמ' 6.
²² ס"ח התשנ"ה, עמ' 9; התש"ף, עמ' 44.

"(9) הליך לפי חוק נטילה ושימוש בזרע של נפטר לשם הולדה, התשפ"ה–
2025."

תחילה ותחולה 29. (א) תחילתו של חוק זה שישה חודשים מיום פרסומו (בחוק זה – יום התחילה).

(ב) הוראות חוק זה יחולו על נטילה ושימוש בזרע של מי שנפטר ביום התחילה או לאחריו.

(ג) הוראות חוק זה יחולו גם על זרע שהופקד לפני יום התחילה, ובלבד שמפקיד הזרע נפטר ביום התחילה או לאחריו.

(ד) הוראות פרק ו' יחולו גם על ילד שנולד מזרעו של נפטר לפני יום התחילה ואולם הוראות סעיף 15(ג) יחולו רק על ילד שיוולד מזרעו של הנפטר ביום התחילה או לאחריו.

הוראות מעבר 30. (א) הוראות חוק זה יחולו גם על אדם שנפטר לפני יום התחילה והפקיד זרע לפני מותו או שניטל ממנו זרע לאחר מותו והכל בכפוף לאמור:

(1) על אף האמור בסעיף 9(א), אם הנפטר לא הותיר אחריו ילדים ולא הותיר אחריו בת זוג, או שבת הזוג שהותיר אחריו אינה בחיים, רשאים הוריו לפנות לבית המשפט בבקשה לעשות שימוש בזרע להפרייתה של אם עתידית שההורים התקשרו עמה במסמך הסכמות כדי שתלד ילד מזרעו של הנפטר שהיא תהיה אימו, אף אם הנפטר לא הותיר הנחיות ובכפוף ליתר הוראות חוק זה, והכל ובלבד שבית המשפט השתכנע כי הדבר מתיישב עם רצון הנפטר, ולעניין זה ישקול בית המשפט גם את העובדה שהנפטר הלך לעולמו טרם חקיקת חוק זה.

(2) על אף האמור בסעיף 8(א), אם הנפטר הותיר אחריו בת זוג, רשאית היא לפנות לבית המשפט לעשות שימוש בזרע להפרייתה אף אם הנפטר לא הותיר הנחיות ובכפוף ליתר הוראות חוק זה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), הוראות סעיף 22 יחולו על עבירות שבוצעו ביום התחילה או לאחריו.

(ג) דיווח ראשון לפי סעיף 21(א) יימסר בחודש מרץ שלאחר חלוף שנה מיום התחילה הוראות בכתב שנתן מי שהפקיד זרע בבנק הזרע בעניינים האמורים בסעיף 4 ערב יום התחילה, יראו אותן כהנחיות שניתנו לפי חוק זה.

תוספת ראשונה

הנחיות לעניין נטילה ושימוש בזרע של נפטר

במקום שבו ניתנת אפשרות בחירה [] סמן את בחירתך

על פי חוק נטילה ושימוש בזרע של נפטר לשם הולדה, התשפ"ה-2025 הנחיות אלה מאפשרות לך להביע את רצונך לעניין נטילת זרעך ושימוש בו לאחר פטירתך, לשם הולדת ילד.

ללא הסכמה מפורשת בטופס זה לא ינטל ולא יעשה שימוש בזרעך לאחר מותך.

הבעת רצון לעניין נטילת זרע על ידי שאיבתו או פעולה כירורגית ושימוש בו לשם הולדה לאחר הפטירה

אני הח"מ _____ מספר זהות _____ נותן בזה הנחיות לעניין שימוש בזרעי לאחר מותי:

[] **התנגדות לנטילה ושימוש בזרעי אחרי מותי** - אני מודיע כי אני מסכים לנטילת זרע ממני לאחר מותי ולשימוש בזרעי לאחר מותי.

[] **הסכמה לנטילה ושימוש בזרעי אחרי מותי** - ידוע לי כי נטילת זרע ממני לאחר מותי כרוכה לרוב בפעולה כירורגית לשימור רקמת אשך, ואני מסכים לביצועה.

[] **אפשרות א' נטילה ושימוש על ידי בת זוג** - לבת זוגי (שם בת הזוג - תז - טלפון - מייל -) או בת זוג שתהיה לי במועד פטירתי, תהיה הרשות לבקש נטילה של זרעי לאחר מותי ולעשות בו שימוש הולדת ילד. ידוע לי כי בת זוגי תהיה אימו של הילד שיוולד עקב שימוש בזרעי והיא לבדה תהיה בעלת המעמד ההורי לגביו.

ידוע לי כי הילד שיוולד ירשם במרשם האוכלוסין כילדה וילדי.

[] **אפשרות ב' נטילה לבקשת הורה ושימוש על ידי אם עתידית(תחול רק אם לא אותיר אחרי בעת הפטירה בת זוג או ילדים)** - אני ממנה את ההורה שלי _____/ההורים שלי להחליט לאחר פטירתי על נטילה ושימוש בזרעי לשם הפרייתו של אישה שאינה קרובת משפחתי, שעימה ההורה התקשר במסמך ההסכמות שיאשר בית המשפט, ובהתאם להוראות שבחוק.

ידוע לי כי האם העתידית תהיה אימו של ילדי שיוולד לאחר מותי, ולהורי לא יהיו זכויות מעבר לזכויות רגילות אליהם זכאים סבים וסבתות. ידוע לי כי הילד שיוולד ירשם במרשם האוכלוסין כילדה וכילדי. ידוע לי כי אם תהיה לי בת זוג במועד פטירתי, מינוי ההורים בטל והסמכות לבקש נטילה ולעשות שימוש בזרעי תהיה של בת הזוג בלבד. ידוע לי כי אם יהיו לי ילדים בעת פטירתי מינוי ההורים יהיה בטל.

שמות ההורים שאותם אני ממנה: (אם רק הורה אחד ממונה, יש למלא רק את פרטיו)

שם: _____ מספר זהות: _____ כתובת: _____

שם: _____ מספר זהות: _____ כתובת: _____

[] הנחיות אלו יהיו תקפות לחמש שנים ולאחר מכן הן תתבטלנה מאליהן אלא אם כן אחדש אותן.

[] ידוע לי כי לא יוקנו לילד משימוש בזרעי או בעדו זכויות הניתנות לילדו של הנספה לפי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התש"י–1950, או לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל–1970, ולא תהיה לו או בעדו זכאות לגמלאות הניתנות לשאירו של הנפטר או בעדו לפי סימן ד' לפרק י"א לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה–1995, או לתלוי בנפטר או בעדו לפי פרקים ה', י"ג או י"ג1 לחוק האמור.

הנחיות לעניין ירושה של הילד שיוולד מהשימוש בזרע

אני מאשר כי אני נותן הנחיות אלו מרצוני החופשי ובדעה צלולה לאחר שהבנתי את משמעות ההנחיות ואת תוצאותיהן.

תאריך: _____ שם: _____ חתימה: _____

תוספת שנייה

הנחיות לעניין שימוש בזרע בידי מי שמפקיד זרע בבנק הזרע במקום שבו ניתנת אפשרות בחירה [] סמן את בחירתך

על פי חוק נטילה ושימוש בזרע של נפטר לשם הולדה, התשפ"ה-2025 הנחיות אלה מאפשרות לך להביע את רצונך לעניין השימוש בזרע שאותו אתה מפקיד בבנק הזרע. ללא הסכמה מפורשת בטופס זה לא יעשה שימוש בזרעך לאחר מותך.

הבעת רצון לעניין שימוש בזרע שהופקד בבנק הזרע לשם הולדה לאחר הפטירה

אני הח"מ _____ מספר זהות _____ נותן בזה הנחיות לעניין שימוש בזרעי לאחר מותי:

[] **התנגדות לשימוש בזרעי אחרי מותי** - אני מודיע כי אני מסכים לשימוש בזרעי לאחר מותי.

[] **הסכמה לשימוש בזרעי אחרי מותי** -

[] **אפשרות א' שימוש על ידי בת זוג** - לבת זוגי (שם בת הזוג - ת"ז - טלפון - מייל -) או לבת זוג שתהיה לי במועד פטירתי, תהיה הרשות לבקש לעשות שימוש בזרעי לשם הולדת ילד. ידוע לי כי בת זוגי תהיה אימו של הילד שיוולד עקב שימוש בזרעי והיא לבדה תהיה בעלת המעמד ההורי לגביו.

ידוע לי כי הילד שיוולד ירשם במרשם האוכלוסין כילדה וכילדי.

[] **אפשרות ב' - שימוש על ידי אם עתידית לבקשת הורה (תחול רק בהעדר בת זוג ושלא הותרתי אחרי ילדים)** אני ממנה את ההורה או ההורים שלי ששמותיהם להלן, להחליט לאחר פטירתי על השימוש בזרעי לשם הפרייתו של אישה שאינה קרובת משפחתי, שעומה ההורה/הורים התקשר במסמך ההסכמות שיאשר בית המשפט, בהתאם להוראות שבחוק. ידוע לי כי האם העתידית תהיה אימו של ילדך ולהורי לא יהיו זכויות מעבר לזכויות רגילות אליהם זכאים סבים וסבתות. ידוע לי כי הילד שיוולד ירשם במרשם האוכלוסין כילדה וכילדי. ידוע לי כי אם תהיה לי בת זוג במועד פטירתי, מינוי ההורים בטל והסמכות לעשות שימוש בזרעי תהיה של בת הזוג בלבד, ואם יהיו לי ילדים בעת פטירתי מינוי ההורים בטל.

שמות ההורה/ההורים שאותם אני ממנה: (אם רק הורה אחד ממונה,
יש למלא רק את פרטיו)

שם: _____ מספר זהות: _____ כתובת: _____

שם: _____ מספר זהות: _____ כתובת: _____

[] הנחיות אלו יהיו תקפות לחמש שנים ולאחר מכן הן תתבטלנה
מאליהן אלא אם כן אחדש אותן.

[] ידוע לי כי לא יוקנו לילד משימוש בזרעי או בעדו זכויות הניתנות
לילדו של הנספה לפי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים
ושיקום), התש"י-1950, או לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה,
התש"ל-1970, ולא תהיה לו או בעדו זכויות לגמלאות הניתנות לשאירו
של הנפטר או בעדו לפי סימן ד' לפרק י"א לחוק הביטוח הלאומי [נוסח
משולב], התשנ"ה-1995, או לתלוי בנפטר או בעדו לפי פרקים ה', י"ג
או י"ג1 לחוק האמור.

הנחיות לעניין ירושה של הילד שיוולד מהשימוש בזרע

אני מאשר כי אני נותן הנחיות אלו מרצוני החופשי ובדעה צלולה לאחר
שהבנתי את משמעות ההנחיות ואת תוצאותיהן.

תאריך: _____ שם: _____ חתימה: _____

תוספת שלישית בקשה לנטילת זרע

(סעיף 5(ג))

אל: מנהל המוסד הרפואי _____
בקשה לנטילת זרע

1. אני הח"מ מבקש/ת ליטול זרע מנפטר לפי הפרטים שלהלן:

שם הנפטר: _____ מספר זהות: _____ תאריך
לידה: _____ תאריך הפטירה: _____ שעת הפטירה: _____

שם המבקש/ת: _____ מספר זהות: _____ מצ"ב צילום
תעודת הזהות כולל הספח

2. זיקתי לנפטר היא כלהלן (יש לסמן במקום המתאים) :

[] אני מצהירה כי אני אלמנתו של הנפטר.

[] אני מצהירה כי אני בת זוגו הקבועה של הנפטר וקשרנו יחד את חיינו מתוך כוונה להקים יחד תא משפחתי.

[] אני הורה של הנפטר, ואני מצהיר/ה כי הנפטר מינה אותי בהנחיות בכתב לעשות שימוש בזרעו לאחר פטירתו וכי הנפטר לא הותיר אחריו בת זוג או ילדים.

3. ידוע לי כי במקרה שיש ספק לגבי זהותה של בת הזוג יש צורך באישור בית המשפט לבקשה.

תאריך: _____ שם: _____ חתימה: _____

תוספת רביעית – בקשה לשימוש בזרע – בת זוג

(סעיף 8(ב))

אל: _____ מנהל בנק הזרע

בקשה לשימוש בזרע – בת זוג

1. אני הח"מ _____ מבקשת לעשות שימוש בזרע של נפטר לשם הולדה לפי הפרטים שלהלן:

שם הנפטר: _____ מספר זהות: _____
תאריך הפטירה: _____

שם המבקשת: _____ מספר זהות: _____ . מצ"ב
צילום תעודת הזהות כולל הספח

2. אני מצהירה כי במועד פטירת הנפטר הייתי בת זוגו כלהלן (יש למחוק את המיותר):

[] במועד הפטירה הייתי נשואה לנפטר מצ"ב תעודת הנישואין.

[] במועד הפטירה הייתי בת זוגו הקבועה של הנפטר וקשרנו יחד את חיינו מתוך כוונה להקים יחד תא משפחתי.

3. אני מצהירה כי ערב הפטירה לא היה פירוד או הליכי גירושין ביני ובין הנפטר.

4. אני מצהירה כי כיום אני נשואה ואני ידועה בציבור כבת זוג של אדם אחר.

5. (א) ידוע לי כי הילד שייוולד משימוש בזרע הנפטר יהיה ילדי ולי בלבד יהיה מעמד הורי לגביו.

(ב) ידוע לי כי הנפטר ייחשב לאביו של הילד.

(ג) ידוע לי כי עלי להודיע לפקיד רישום לפי חוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965, על פרטי האב של הילד בצירוף אישורו של רופא אחראי במחלקה מוכרת לעניין זה, "מחלקה מוכרת" –

(1) בית חולים שמתנהל בו בנק זרע

(2) מחלקה בבית חולים או מרפאה ציבורית שניתנים בהם טיפולי פוריות

(3) מחלקה בבית חולים, לרבות בבית חולים ממשלתי או במרפאה, שהמנהל הכיר בה, בהודעה ברשומות, לביצוע פעולות הקשורות בהפריה חוץ-גופית, כולן או מקצתן, ובתנאים שקבע.

(ד) הודעתי לפקיד הרישום כאמור בסעיף קטן (ג) תימסר במסגרת הודעה על הלידה לפי סעיף 6 לחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965, ואישור הרופא האחראי יצורף לה לא יאוחר מ־90 ימים מיום הלידה בהיעדר אישור כאמור, יירשם הנפטר כאביו של היילוד על סמך תוצאות בדיקה גנטית לקשרי משפחה שנערכה לפי הוראות חוק מידע גנטי, התשס"א-2000.

6. ידוע לי כי לא יוקנו לילד משימוש בזרעי או בעדו זכויות הניתנות לילדו של הנספה לפי חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התשי"ז-1950, או לפי חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970, ולא תהיה לו או בעדו זכאות לגמלאות הניתנות לשאירו של הנפטר או בעדו לפי סימן ד' לפרק י"א לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995, או לתלוי בנפטר או בעדו לפי פרקים ה', י"ג או י"ג1 לחוק האמור.

7. אני מצהירה כי הודעתי להורי הנפטר על בקשתי זו לפי הפרטים שלהלן/הורי הנפטר אינם בחיים (יש למחוק את המיותר):

האב: שם: _____ מספר זהות: _____

כתובת: _____ מספר טלפון: _____

האם: שם: _____ מספר זהות: _____

כתובת: _____ מספר טלפון: _____

8. אני מאשרת כי בקשתי זו נעשית מרצוני החופשי ובדעה צלולה לאחר שהבנתי את משמעות הבאת ילד מזרעו של הנפטר ואת התוצאות שיש לכך.

תאריך: _____ שם: _____ חתימה: _____

דבר הסבר

אילן אילן, במה אברכך? ... יהי רצון שכל נטיעות שנוטעין ממך יהיו כמותך (תלמוד בבלי מסכת תענית דף ו)

הכמיהה לילדים הינה בבסיס והתשתית של העם היהודי, והיא נטועה וחקוקה באופן טבעי ברצון האנושי. כאשר אדם נפטר נגדע לא רק מעיין חייו אלא גם האפשרות להמשכיות מזרעו באופן טבעי. טכנולוגית טיפולי הפוריות יצרה בשנים האחרונות אפשרות לשימוש בזרעו של אדם גם לאחר מותו, ועל ידי זה העמדת צאצאים גם לאחר מותו של האדם.

דא עקא, טכנולוגיה זו מעלה שאלות כבדות משקל בתחום האתי, ההלכתי, המשפטי והפסיכולוגי. לא בכדי בהרבה ממדינות העולם הגבילו חוקית אפשרות זו או צמצמו אותה באופן ניכר. לא בכדי ברוב מדינות העולם לא קנויה לאדם זכות שכזו. בנוסף, אפשרות ההולדה לאחר המוות מעלה קונפליקט מסוים בין הרצון של האדם והמשפחה של הנפטר לצאצאים לבין טובת הילוד שייוולד למציאות של יתמות מאביו, וכן דורשת התייחסות למשמעות הפסיכולוגית של ילד הנולד במטרה למלא חלל שהותיר הנפטר.

במדינת ישראל שבה מתגייסים בחורים צעירים שטרם הספיקו להעמיד צאצאים, נכון הוא כי המדינה תתייחס לנושא ותתן מענה שקול ואחראי בראיית הפרט והכלל בעניין.

מטרת הצעת חוק זו היא להסדיר את הנטילה ושימוש בזרעו של נפטר לאחר מותו, בין שנהרג בעת שירותו הצבאי ובין שנהרג או שנפטר באזרחות. לא קלה הדרך למצוא בסוגיה רגישה זו פתרון שייתן מזור לכאבם של כל מעגלי משפחתו של האדם שנפטר. כיום נטילה ושימוש בזרע של נפטר אינם מוסדרים בחקיקה. הוראות לעניין נטילה ושימוש בזרע של נפטר קבועות בהנחיית היועץ המשפטי לממשלה מספר 1.2202 "נטילת זרע לאחר המוות ושימוש בו", מיום 27 באוקטובר 200. בתי המשפט שנדרשו לנושא העירו בפסיקותיהם על הצורך להסדיר את הנושא בחקיקה, אולם בהיעדרה פסקו במקרים שבפניהם. הוועדה הציבורית לבחינת הסדרה חקיקתית של נושא הפיריון וההולדה בישראל בראשות פרופ' שלמה מוריוסף עסקה בעבר בנושא והמליצה דרך אפשריות להסדר של השימוש בזרע לאחר המוות, חלק מעקרונות והמלצות הוועדה אומצו בהצעת חוק זו.

העקרונות המנחים בהצעת החוק הם כלהלן:

א. רצון הנפטר – ההולדה היא מעשה אוטונומי שדורש הסכמה מדעת, ולכן בלא רצונו האקטיבי של הנפטר לא יעשה שימוש בזרעו. בכך שהחוק המוצע דורש גילוי רצון מפורש הוא מאפשר את השימוש למי שמעוניין בכך, אך גם מונע מצבים שבהם יהיה צורך באומדנות או הערכות לגבי רצונו של הנפטר, דבר שקשה מאוד לבצעו באופן מעשי. בנוסף, בדרך זו נמנעים קשיים הלכתיים וחוקיים של ניוול המת וניתוחו וכן מתייתר צורך בקבלת החלטות הרות גורל בזמן קצוב וקצר על ידי משפחת הנפטר בשעת ההודעה על הפטירה או הנפילה.

ב. ההכרה במעמד ההורים – החוק מאפשר לאדם למנות את הוריו להחליט לגבי נטילה ושימוש בזרעו,

כל עוד לא היתה לנפטר בת זוג בעת פטירתו. בכך יש הבנה שהוריו של האדם ידעו למצוא את האם של ילדו של בנם.

ג. **ההכרה באוטונומיה של בת הזוג** – החוק מבוסס על כך שהולדה היא חלק מהזוגיות, ולכן מרגע שאדם התחתן, ההחלטה להולדת ילדים עברה למסגרת הזוגית בלבד ולבת הזוג ישנה את האוטונומיה לקבל את ההחלטה לגבי שימוש בזרע.

ד. **טובת הילד** – שימוש בזרע בעזרת אם עתידית במקרה של נפטר ללא בת זוג, יביא בחשבון את מעגלי התמיכה המשפחתיים וטובת הילד. טובתו ורווחתו של הילוד שטרם בא לעולם צריכה לבוא לידי ביטוי. בשונה מהבאת ילדים באופן ספונטני בין שני בני זוג, במקרה זה על המדינה מוטל תפקיד זה מתוך ההבנה של מורכבות הסיטואציה של הולדה לאחר המוות כאשר הורי הנפטר יוזמים את השימוש בזרע.

ה. **הוראות מיוחדות לחיילי צבא הגנה לישראל בדבר יידוע על האפשרות לנטילה ושימוש בזרע** – החוק קובע הוראות מיוחדות לעניין חיילים בשירות סדיר ובשירות קבע שבין השאר מאפשרות להם לתת הנחיות ומיידעות אותם על אפשרות זו.

הצעת חוק זו נכתבה בסיוע של מכון פוע"ה – פוריות ורפואה עפ"י ההלכה.

הצעת חוק בנוסח דומה אושרה בקריאה הראשונה בכנסת העשרים וארבע (הצעות חוק הכנסת – 940).

הצעות חוק דומות בעיקרן הונחו על שולחן הכנסת העשרים וחמש על ידי חברת הכנסת מירב בן ארי (פ/25/976), על ידי חבר הכנסת אליהו רביבו וקבוצת חברי הכנסת (פ/25/2866) ועל ידי חברת הכנסת קטי קטרין שטרית (פ/25/2867).

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום

י"ד באייר התשפ"ה (12.05.2025)